

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อ (1) ศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการป่าชุมชน อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก (2) ศึกษาถึงวิธีการดำเนินการ และการจัดการป่าชุมชน และ(3) ศึกษาถึงแนวทางการใช้ป่าชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง

ประชากรของการศึกษาได้แก่ ครัวเรือนของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก การเลือกพื้นที่ที่ศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกตำบลที่ศึกษาโดยวิธีเจาะจง และสุ่มตัวอย่างครัวเรือนโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครัวเรือนตัวอย่างป่าอนุรักษ์ 40 ครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่างป่าใช้สอย 40 ครัวเรือน และครัวเรือนตัวอย่างที่มีได้เป็นสมาชิกป่าชุมชน 40 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการป่าชุมชน และแบบสอบถามสำหรับครัวเรือนตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ และทดสอบสมมุติฐานทางสถิติด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

จากการศึกษาพบว่า ป่าอนุรักษ์มีการจัดการในรูปองค์กร มีคณะกรรมการดำเนินการที่รับรองโดยส่วนราชการ ส่วนป่าใช้สอยมีองค์กรดำเนินการ แต่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ

จากการศึกษาถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ครัวเรือนตัวอย่างได้รับจากป่า พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างสมาชิกป่าชุมชนได้รับประโยชน์จากป่าในรูปของการเก็บผลพลอยได้จากป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวาน สะเดา สมุนไพร ไม้ฟืน มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีได้เป็นสมาชิกป่าชุมชน ส่วนผลผลิตโดยตรงที่เกิดจากป่ายังไม่ได้รับผลประโยชน์

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรายได้ที่ครัวเรือนตัวอย่างได้รับจากป่า พบว่าครัวเรือนตัวอย่างที่ครัวเรือนตัวอย่างที่เป็นสมาชิกป่าชุมชน ทั้งป่าอนุรักษ์ และป่าใช้สอย ได้รับรายได้มากกว่าครัวเรือนตัวอย่างที่มีได้เป็นสมาชิกป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป่าชุมชน ที่พบในระดับมากและมากที่สุด ในสัดส่วนสูงเกินร้อยละ 20 ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน

The purposes of this thesis were to (1) study present situations, problems and obstacles in the operation of community forests, (2) study methods of operation and management of community forests and (3) study the feasibility of using community forests for self-reliance economic development.

The population for this study was selected from households situated in the Watbot district, Phitsanulok Province. Study sites were selected by selective sampling and household samples were selected by simple random sampling. Samples were composed of 40 households, all members of the conservation community forest, 40 households all members of the utilization community forest, and 40 households from the non-member community forest.

Research Instruments were interview forms for collecting data from community forest committees, and questionnaires for collecting data from sample households. The data were analyzed by descriptive methods and ANOVA testing.

From the study, it was found that the conservation community forest has been managed in terms of an organization. Provincial government forestry officials have accepted the committee. The utilization community has been managed in terms of an organization, but the committee has not been officially accepted.

From the study of the economic benefits which the sample households received from the forest, it was found that the household members of the conservation community forest gained from the community forest, mainly products such as mushrooms, bamboo shoots, euphorbiaceae, margosa, herbs and fire wood. Samples of households who were members of the community forest received more benefits than samples of non-member households. Direct benefits of sample households in terms of forest products were not indicated.

When analyzed by ANOVA-testing, it was also found that income from community forests, of both members of the conservation and utilization community forest were different from non-members of the community forest, statistically at the 0.01 level of significance.

It was found that the most significant problem and the greatest obstacle to operation of the community forest were shortage of working capital.